

การดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท: ศึกษากรณีวัดบุญประดิษฐ์

เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

An Implementation of The Dhamma Heir Training Program: A Case Study of Wat Bunyapradit, Bang Khae District, Bangkok

พระครูโสภณบุญรังสี, Phrakhru Sophonpunyarangsi¹

พระมหาวิโรจน์ กุตตวิโร, PhramahaViroj Guttaviro²

Email: spon@gmail.com

Received: June 21, 2022 Revised: December 29, 2022

Accepted: December 29, 2022

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวม 4 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเข้าอบรม และจุดประสงค์ในการเข้าอบรม โดยภาพรวม พบว่า อายุ ระดับการศึกษา จุดประสงค์ในการเข้าอบรม มีค่าสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประสบการณ์ในการเข้าอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การประชาสัมพันธ์โครงการล่วงหน้าก่อนเปิดการอบรม

¹ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/ Buddhist Studies Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย/ Mahamakut Buddhist University, Thailand

เพื่อให้บิดามารดาและผู้ปกครองได้รับทราบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตัดสินใจเข้าร่วม ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาได้สนับสนุนโครงการ อีกทั้งจะเป็นการช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเข้าร่วม ในด้านความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจ ธรรมทายาทมีความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจระดับมาก

คำสำคัญ: (การดำเนินโครงการ), (ฝึกอบรมธรรมทายาท), (วัดบุนยประดิษฐ์)

Abstract

There are 3 purposes of this thesis including 1) The purposes of this thesis were to study the results of the Dhamma Heir Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae district, Bangkok, 2) to propose relationship between personal status and the Dhamma Heir Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae district, Bangkok and 3) to propose guidelines for the development of the Dhamma Heir Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae district, Bangkok. It was quantitative research done by survey research. Its tools consist of 1) questionnaire 2) In-depth interview. The research results revealed that the Dhamma Heir Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae district, Bangkok was in high score ($\bar{x} = 3.83$). The analysis of the coefficient correlation between the Dhammadayada Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae, Bangkok, was classified in total of 4 aspects by personal factors, i.e., age, education level, experience of training attendance and the purpose of training attendance. In overall, it showed that age, education level, the purpose of training attendance was of a significant correlation at the 0.05 level, while the experience of training attendance was found no statistically significant relationship at the 0.05 level. The Dhamma Heir Training Program of Wat Bunyapradit, Bang Khae, Bangkok showed that the selection decision to participate the Dhamma Heir Training Program should be publicized before program open by informing their parents and guardians as well as participating the function and to those who helps support the function. Dhamma heir having knowledge, understanding and satisfaction were was in high level.

Keywords: (Implementation), (The Dhamma Heir Training Program), (Wat Bunyapradit),

1. บทนำ

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจรัดตัว มากขึ้น ครอบครัวมีการแยกจากครอบครัวใหญ่ กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อแม่และลูก เมื่อภาวะเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยทุกคนมีภาระหน้าที่ ภาวะผู้นำทางครอบครัวบีบรัดทำให้มีเวลาใกล้ชิดบุตรหลานน้อยลง ให้การอบรมสั่งสอนกล่อมเกลามากไม่เพียงพอ ทำให้บุตรหลานประพฤติปฏิบัติออกนอกกลุ่ม นอกทาง เกิดความเสียหายได้ สมชาย กิจบรรจง ได้กล่าวว่าการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ (Knowledge) เกิดความเข้าใจ (Understanding) เกิดความชำนาญ (Skill) และเกิดเจตคติ (Attitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ³

การอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนนั้นเป็นคำสอนที่เป็นพื้นฐานทางจริยธรรม เช่น พระรัตนตรัยไตรลักษณ์ อริยสัจสี่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาซึ่งเป็นโครงสร้างของจริยธรรม จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและ สังคม เช่น ขรवासธรรม 4 ประการ หลักของทศ 6 และจริยธรรมกับความดีอันสูงสุด เมื่อกล่าวโดย สรุปหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งหมดคือจริยธรรมสามารถนำไปปฏิบัติและก่อให้เกิดผลคือ ความสุขได้เป็นอย่างดี⁴

คณะสงฆ์หลาย ๆ วัดในประเทศเห็นว่าควรจัดให้มีการบรรพชาอุปสมบทในรูปแบบการอบรมศีลธรรมเพื่อให้เกิดธรรมทายาท เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกฝนพัฒนาจิตใจของตนเองในช่วงเวลาที่สะดวก เมื่อจบการอบรมแล้วจะได้นำหลักธรรมไป ใช้ในการดำรงชีวิตเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

วัดบุนยประดิษฐ์ จึงจัดให้มีโครงการอบรมต่าง ๆ และได้จัดให้มีโครงการอบรมธรรมทายาท เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง โครงการฝึกอบรมธรรมทายาท จำนวน 13 รุ่น โดยเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ในแต่ละปีมีผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ 150-170 จนกระทั่งพ.ศ. 2563 ได้ปิดโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท เนื่องจากสถานการณ์โรค

³ สมชาย กิจบรรจง, **สูตรสำเร็จ การจัดฝึกอบรม**, (กรุงเทพมหานคร: วิทพัฒน์, 2545), หน้า 15.

⁴ พระมหาไพรัช ปญญาพิโล (ขุนพรหม), “วิธีการของวัดที่มีต่อการปลูกฝังจริยธรรมในเยาวชน (ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และวัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี)”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536), หน้า 10.

ระบาคติดีเชื่อ จนถือว่าเป็นโอกาสอย่างหนึ่งที่ทางวัดบุญประดิษฐ์ จะได้พัฒนาโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย/วิทยานิพนธ์เรื่อง “การดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท: ศึกษากรณีวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี 3 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคลกับการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทวัดบุญประดิษฐ์ ได้ลาสิกขาบทไปอยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2563 (รุ่นที่ 11-13) จำนวนรุ่นละ 15 คน จำนวน 45 คน 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) บิดามารดาหรือผู้ปกครอง รุ่นละ 3 คน จำนวน 9 คน 2) ครู/วิทยากร/พระพี่เลี้ยง จำนวน 3 รูป/คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) การคัดเลือก การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ 2) ด้านเนื้อหา หลักสูตร และวิชาที่จัดอบรมของโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท 3) ด้านวิธีการและกระบวนการในการอบรม และ 4) ด้านความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า 1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาท พบว่า เคยเข้าร่วมโครงการ มีอายุน้อยกว่า 10 ปี ถึงอายุ 17 ปีขึ้นไป โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อายุ 11 – 13 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 อายุ 14 – 16 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 อายุน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และอายุ 17 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาท พบว่า เคยเข้าร่วมโครงการเรียนอยู่ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 3 ถึง สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ชั้นประถมปีที่ 3 – 4 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 ชั้นประถมปีที่ 5 – 6 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 มัธยมศึกษาตอนต้น ม.1 – ม.3 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 และสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 ตามลำดับ

3. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาท ต่อประสบการณ์ในการอบรมธรรมทายาท พบว่า เคยเข้าอบรมธรรมทายาท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เข้าร่วมโครงการเป็นครั้งแรก จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40, เคย เข้าร่วมโครงการ 2 ครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.47, เคย เข้าร่วมโครงการ 3 ครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.81 และเคย เข้าร่วมโครงการมากกว่า 4 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.32 ตามลำดับ

4. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาท จุดประสงค์ในการอบรมธรรมทายาท พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาท มีจุดประสงค์ในการอบรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมความประพฤติ จำนวน 13 คิดเป็นร้อยละ 27.87 ตามคำขอของผู้ปกครอง จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 22.34 ตามเพื่อน จำนวน 9 คิดเป็นร้อยละ 19.67 ตามประเพณี จำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 17.51 ศรัทธาในพระพุทธศาสนา จำนวน 3 คิดเป็นร้อยละ 6.75 และเพื่อการศึกษาพระธรรมวินัย จำนวน 2 คิดเป็นร้อยละ 5.86 ตามลำดับ

การดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ด้วยสถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมการแปลผลตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวม ประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) 1) ด้านการคัดเลือกและการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองของท่านเต็มใจและให้การสนับสนุนท่านได้เข้าร่วมในโครงการ ($\bar{x} = 4.71$) ท่านได้รับความสะดวกในการสมัครเข้าโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ($\bar{x} = 4.44$) ทางวัดเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความสนใจและมีความพร้อมเข้ามาฝึกอบรมในโครงการธรรมทายาท ($\bar{x} = 4.31$) ขั้นตอนการจัดการและดำเนินงาน ตั้งแต่วันรับสมัครตลอดจนพิธีในโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท มีความชัดเจนและเป็นระบบ ($\bar{x} = 4.18$) มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง การแนะนำของทางวัด ครู และชุมชน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.79$) และระยะเวลาในการจัดอบรม ($\bar{x} = 3.00$) ตามลำดับ 2) ด้านเนื้อหาหลักสูตรวิชาที่อบรม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เนื้อหา

หลักสูตรและวิชาการต่าง ๆ ที่ได้อบรมสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนวิชาศีลธรรมตามหลักสูตรของโรงเรียนได้ ($\bar{x} = 4.74$) เนื้อหา หลักสูตรและวิชาการที่อบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.98$) เนื้อหา หลักสูตรและวิชาการที่อบรม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ($\bar{x} = 3.95$) กิจกรรมในระหว่างการอบรม เช่น ทำวัตร สวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนา เดินจงกรม ($\bar{x} = 3.89$) โครงการนี้ท่านเห็นว่ามีประโยชน์ ($\bar{x} = 3.75$) และเอกสารที่ใช้ในการฝึกอบรม อุปกรณ์ต่าง ๆ มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{x} = 3.52$) ตามลำดับ 3) ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอบรมโดยการบรรยายประกอบการสาธิตและการใช้สื่อผสม ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ($\bar{x} = 4.28$) การเตรียมพร้อมในการนำเสนอของพระวิทยากร เช่น มีเอกสารประกอบการเรียนการสอน อุปกรณ์ ต่าง ๆ ตลอดจนการเอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึงมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.11$) คณะพระวิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เข้ารับการอบรม ($\bar{x} = 3.88$) พฤติกรรมการบรรยายประกอบการสาธิตของวิทยากรมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.71$) และการอบรมโดยใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.67$) ตามลำดับ 4) ด้านความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลังผ่านการอบรมแล้ว ท่านมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน และพิธีกรรมทางศาสนา ($\bar{x} = 4.34$) สถานที่ฝึกอบรม เช่น บริเวณโดยรอบของวัดกว้างขวาง ห้องเรียน ห้องเรียนไม่แออัดคับแคบ ที่สำหรับพักผ่อนร่มรื่น เย็นสบาย มีเสียงรบกวนขณะอบรม ($\bar{x} = 4.22$) ทางวัดได้จัดทำอาหารน้ำดื่ม น้ำปานะให้ท่านได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{x} = 3.98$) ท่านมีความภาคภูมิใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อผ่านการอบรมแล้ว ท่านสามารถนำความรู้ในเรื่องหลักธรรมคำสั่งสอนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.67$) และก่อนเข้ารับการอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมและคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา ($\bar{x} = 3.59$) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานครการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวม 4 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเข้าอบรม และจุดประสงค์ในการเข้าอบรม กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ใช้สูตรของ Pearson Product Moment Correlation โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้ 1) ระดับอายุ พบว่า ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ระหว่างประสิทธิผลของการดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร กับระดับอายุ โดยภาพรวม พบว่า มีค่าสัมพัทธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตรวิชาที่อบรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม มีค่าสัมพัทธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการคัดเลือกและการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ และด้านวิธีการและกระบวนการอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ระดับอายุของเยาวชนมีความสัมพันธ์กับด้านการคัดเลือกผู้ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ด้านเนื้อหา หลักสูตรวิชาที่จัดอบรม ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม และด้านความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท2) ระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมโครงการ ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร กับ โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการคัดเลือกและการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ด้านเนื้อหาหลักสูตรวิชาที่อบรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3) ประสิทธิภาพของผู้เข้าร่วมโครงการ การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการคัดเลือกและการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ด้านเนื้อหาหลักสูตรวิชาที่อบรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) จุดประสงค์ในการอบรมธรรมทายาท ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการดำเนินโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม พบว่า มีค่าสัมพัทธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 อยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคัดเลือกและการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม มีค่าสัมพัทธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านเนื้อหา หลักสูตรวิชาที่อบรม ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 1) ด้านการคัดเลือกผู้ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมธรรมทายาท ทางวัดได้มีการจัดเตรียมแผนรองรับเกณฑ์ในการรับสมัครเยาวชนที่จะเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทเป็นอย่างดี รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมเหมาะสมโครงการรับเยาวชนที่เข้ามาไม่แบ่งชั้นวรรณะ และผู้ที่เข้ามาฝึกอบรมธรรมทายาท ก็ล้วนได้รับอนุญาตจาก

บิดามารดาทุกคน ส่วนการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร เยาวชนและประชาชนรับรู้ในวงจำกัด ควรขยายการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เพิ่มขึ้น 2) ด้านเนื้อหา หลักสูตรและวิชาที่จัดอบรม การได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาและรู้จักประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า เยาวชนส่วนมากได้นำความรู้ไปใช้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ในเรื่องการมีสมาธิในการอ่านและเรียนหนังสือมากขึ้น มีระเบียบวินัย รู้จักประหยัด การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เยาวชนส่วนใหญ่รู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือหรือทำงานบ้านมากขึ้น มีสัมมาวาจา คือ วาจาที่อ่อนหวาน รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อรู้ว่าตนเองกระทำผิด การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต เช่น รู้จักใช้สิ่งของของตนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ตลอดจนมีความอดทนอดกลั้น 3) ด้านวิธีการและกระบวนการอบรม พระวิทยากรในการศึกษาอบรมมีจำนวนไม่เพียงพอ ในการเรียนการสอนควรมีการบรรยาย ประกอบการสาธิตและการใช้สื่อผสม จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการดีกว่าการอบรมโดยใช้การบรรยายเพียงอย่างเดียว ขาดสื่อการเรียนการสอน หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการพัฒนาฝึกอบรมวิทยากร การพัฒนาและผลิตสื่อด้านธรรมะเพิ่มขึ้น และให้ทันตามกำหนดระยะเวลาเนื่องจากโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กและเยาวชน มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นการพัฒนายาวชนของชาติให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นคนมีคุณภาพตามนโยบายรัฐบาล 4) ด้านความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจของผู้เข้ารับการบรรพชา ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมธรรมทายาทเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจ น้อยมากในเรื่องหลักธรรมและคำสอนในทางพระพุทธศาสนา หลังผ่านการฝึกอบรมธรรมทายาทแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมธรรมทายาทมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านในชีวิตประจำวัน และมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

สรุป โครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นกระบวนการหนึ่งของงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา เป็นการบริการบุคลากรนักเรียนทางด้านจริยธรรม ที่จะช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงหลักของการดำเนินชีวิต ที่เป็นไปได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถควบคุมตนเองได้อย่างมีศักยภาพ โดยอาศัยกระบวนการทางศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาเยาวชนได้เรียนรู้ และมีจิตสำนึกความเป็นคนดีของสังคม จนกระทั่งเยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของงานสังคมสงเคราะห์ที่ว่า ช่วยเขาเพื่อให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องยิ่งขึ้น จนกระทั่งสามารถนำหลักธรรมที่ได้ฝึกฝนอบรมมาไปแนะนำให้กับเพื่อน ๆ และบุคคลรอบข้างให้ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนาในทางที่ดีได้ นับเป็นการป้องกันปัญหาอันเกิดจากเยาวชน จากการศึกษาทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนา

ในการจัดโครงการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในการดำเนินโครงการครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี

5. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การจัดโครงการฯ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยยึดธรรมทายาทเป็นศูนย์กลาง สอบถามและมีการประเมินผลเป็นระยะ เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าหรืออุปสรรคของการจัดการอบรม การนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมธรรมทายาทไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคมของเยาวชนนั้น ภายหลังจากที่เยาวชนได้ลาสิกขาบทไปอยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองแล้ว สถาบันทั้ง 3 คือ บ้าน วัด และโรงเรียน (บ ว ร) ควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาเยาวชน โดยการสานต่อกิจกรรมดังกล่าวให้เยาวชนได้เรียนรู้มีจิตสำนึกที่ดี ในเรื่องของการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคม ตลอดจนการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสังคมเพื่อให้เยาวชนรู้จักการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเองและสังคม จนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข สถาบันทั้ง 3 ควรมีบทบาท ดังนี้

สถาบันครอบครัว บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นบุตรหลานด้วยการสานต่อกิจกรรมดังกล่าว โดยการกระตุ้นเตือนให้เยาวชนได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมธรรมทายาท ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

สถาบันศาสนา วัดควรมีการติดตามผลเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาดูว่าเยาวชนได้นำความรู้ไปใช้ในระดับใด หรือควรจัดให้มีโครงการฝึกอบรมทบทวน เช่น 3 - 5 วัน ให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้ผ่านการฝึกอบรมธรรมทายาทของวัดบุญประดิษฐ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามหลักสูตรของวัดในปีที่ผ่านมา ๆ มา เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสทบทวนความรู้ ชัดเจนจิตใจ และฝึกปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นเยาวชนที่ดีต่อไป สถาบันการศึกษา โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน ได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมธรรมทายาทไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- พระมหาไพรัช ปญญาพิโล (ขุนพรหม). “วิธีการของวัดที่มีต่อการปลูกฝังจริยธรรมในเยาวชน (ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และวัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี)”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- สมชาย กิจยรรยง. **สูตรสำเร็จ การจัดฝึกอบรม**. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์, 2545.

